

Privilege Walk

Una eina socioeducativa per reflexionar sobre
gènere, capacitats i salut mental

Núria Sara Miras Boronat

Professora agregada de l'àrea de Filosofia Moral de la Universitat de Barcelona. Doctora per aquesta universitat després de fer recerca a l'Institut de Filosofia del CSIC i a la Humboldt-Universität zu Berlin. Ha estat investigadora i docent a la Universität Leipzig, a la Università degli Studi di Parma i al Centre for the History of Women Philosophers and Scientists de la Universität Paderborn. Ha escrit diversos articles i capítols de llibre en editorials de prestigi internacional sobre filosofia del llenguatge, joc, feminisme, injustícia social, opressions i exilis.

Júlia Martín Badia

Investigadora postdoctoral en Bioètica a la Universitat de Barcelona (UB). És doctora en Bioètica i Ètiques Aplicades (UB, premi extraordinari), Màster en Ciutadania i Drets Humans (UB, premi extraordinari), Màster en Bioètica i Dret (UB), i té un postgrau en Pedagogia Hospitalària (UB). És membre dels grups de recerca Aporia i GISME (UB), i de diversos comitès d'ètica assistencials, d'investigació, de serveis socials i de l'àmbit judicial. Ha publicat llibres, articles i capítols de llibre sobre ètica aplicada a infants i adolescents, i ha participat en projectes de recerca nacionals i europeus.

Núria Sara Miras Boronat
i Júlia Martín Badia

Privilege Walk

Una eina socioeducativa per
reflexionar sobre gènere, capacitats
i salut mental

Col·lecció Recursos Educatius

Títol: *Privilege Walk. Una eina socioeducativa per reflexionar sobre gènere, capacitats i salut mental*

Primera edició: maig de 2022

© Núria Sara Miras Boronat i Júlia Martín Badia

© De esta edición:

Editorial Octaedro, S.L.
C. Bailèn, 5 – 08010 Barcelona
Tel.: 93 246 40 02
octaedro@octaedro.com
www.octaedro.cat

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, llevat de les excepcions previstes a la llei. Dirigeixi's a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessita fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra.

ISBN: 978-84-19023-62-9
Dipòsit legal: B 10189-2022

Coberta: Tomàs Capdevila
Correcció: Xavier Torras
Realització i producció: Editorial Octaedro

Impressió: Prodigitalk

Imprès a la UE – *Printed in UE*

Sumari

Introducció	9
1. <i>Privilege Walk</i> i pedagogia crítica	13
2. Privilegi i opressió en el context educatiu: raça, gènere i classe	19
3. El funcionament de la dinàmica <i>Privilege Walk</i> i les variants metodològiques	31
4. El problema de les capacitats	43
5. Adaptacions temàtiques de la dinàmica <i>Privilege Walk</i> ..	61
6. Orientacions per al desenvolupament de la dinàmica, la discussió crítica i l'autoavaluació	79
7. Materials annexos	97
Conclusions	121
Bibliografia	123
Índex	129

Introducció

El curtmetratge *My Shoes* (*Les meves sabates*, 2012) del productor i director australià Nima Raoufi explica la història de dos nois adolescents. Un d'ells vesteix parracs i du unes bambes velles i atrotinades. Està passejant sol i cap cot per un parc, quan veu l'altre noi assegut en un banc. De seguida li enveja la roba bona i, sobretot, les bambes d'última moda que porta. Tant és així que se'n allunya. S'asseu a sota d'un arbre i es lamenta de la seva situació, tot pensant, una vegada i una altra, «tant de bo fos com ell...». I aleshores, com per art de màgia, tots dos nois apareixen intercanviats, cadascun en el cos de l'altre. El noi dels parracs, que ara va ben vestit, està content pel canvi. Però és una alegria efímera: de cop s'adona que no pot moure les cames i veu arribar la mare amb una cadira de rodes. L'altre noi, malgrat que ara ja no va tan ben vestit, és immensament feliç, perquè pot tornar a córrer i saltar.

Totes les persones tenim privilegis i opressions, avantatges i desavantatges socials, que determinen les nostres experiències i impacten en les nostres vides. Els dos adolescents de *My Shoes* tenen, cadascun, un privilegi i una opressió: un d'ells és de classe social alta, però pateix una discapacitat, i l'altre viu justament la situació contrària. Per això, perquè no es poden separar, els privilegis i les opressions s'han d'analitzar plegats, no pas de forma aïllada. *My Shoes* sorgeix d'analitzar conjuntament els privilegis o les opressions per raó de classe social i per raó de discapacitat; altrament, no hi hauria argument. De la mateixa manera, l'anàlisi d'una agressió sexual ocorreguda a l'espai públic o l'anàlisi del suïcidi d'un adolescent que patia assetjament a l'escola no

pot passar per alt el gènere, l'orientació sexual, la classe social, l'origen ètnic, les capacitats o discapacitats, i altres eixos de desigualtat d'aquestes persones.

La dinàmica *Privilege Walk*, que aquí presentem, va ser ideada per l'activista nord-americana Peggy McIntosh, que buscava remoure consciències per posar de manifest els privilegis de què algunes persones gaudeixen sense ser-ne conscients. I sense ser conscients, tampoc, que són els seus privilegis els que fan que altres persones pateixin situacions d'opressió o de desavantatge social. Es va començar a usar en contextos acadèmics, però en realitat es pot fer servir en qualsevol entorn de relació social en què es pugui generar un clima de debat crític i confiança mútua.

El curtmetratge d'animació *Cuerdas* (Pedro Solís García, 2013) mostra l'enginy de la Maria, una nena que, gràcies al seu joc de saltar la corda, aconsegueix que un company de classe amb paràlisi cerebral, que no pot moure braços ni cames, també pugui jugar a saltar a corda i, fins i tot, a futbol. La Maria s'adona que té un privilegi del qual no era conscient i que no ha escollit: poder-se moure i jugar; i aconsegueix que el seu amic també ho pugui fer. Ara ella ja no està en situació de privilegi, perquè el seu amic ja no està en situació de desavantatge.

Per bé que els exemples que mostren aquests dos curtmetratges són força dramàtics, els privilegis i les opressions són qüestions quotidianes que tenim internalitzades individualment i normalitzades socialment. Totes les persones, arreu del món, som víctimes de la categorització social. Ningú no se'n deslliura. Tampoc les autores d'aquest llibret, que, per exemple, pateixen l'opressió o el desavantatge social de ser dones, però gaudeixen dels privilegis de ser blanques i heterosexuales.

La Núria Sara Miras Boronat va conèixer la dinàmica *Privilege Walk* a través de la Sònia Estradé Albiol, una col·lega seva de la Facultat de Física i de l'Assemblea Feminista de la Universitat de Barcelona. Totes dues van decidir oferir el primer taller al curs de Feminisme de l'edició del 2020 de la Universitat Catalana d'Estiu. La Júlia Martín Badia era una de les participants al taller. D'aquesta trobada va sorgir la iniciativa de les autores d'elaborar plegades algun material per seguir investigant i per donar a conèixer aquesta dinàmica.

En els primers capítols, s'exposarà el marc teòric que sustenta la dinàmica tal com va sorgir de la reflexió pedagògica

en l'educació superior. Hem procurat no només mantenir-nos fidels a la idea original, sinó fer explícits els pressupòsits implícits de la nostra manera d'entendre *opressió* i *privilegi*. En el tercer capítol exposem la «versió clàssica» de la dinàmica, amb algunes variants metodològiques (tauler, personatge en línia). Com que la dinàmica va ser concebuda per treballar dos tipus d'opressió específics –el masclisme i el racisme–, proposem reforçar aquí l'eix interseccional, tot elaborant i estenent el marc teòric al problema de les capacitats, cosa que fem en el capítol quart. En els capítols cinquè i sisè plantegem les nostres adaptacions temàtiques a les capacitats, al context de la COVID-19 i als condicionants psicosocials de la salut mental. També adjuntem algunes orientacions per a talleristes, que són fruit de la pràctica d'altres persones que ens han precedit i també de la nostra pròpia experiència. Amb aquests materials, doncs, esperem proporcionar una eina socioeducativa per a equips humans, perquè creiem que els seus usos potencials van molt més enllà de l'àmbit acadèmic.

Des d'aleshores, juntes o per separat, hem anat experimentant amb les diferents variants de la dinàmica que ara recopilem en aquest llibret. Però no ho hem fet soles. Volem agrair als grups i institucions següents el suport que ens han donat en aquesta fase experimental:

- ▶ Escola Mare de Déu del Coll, 2019.
- ▶ IES Les Corts, 2019.
- ▶ Grup de Complements d'Ètica, Màster de Formació de Professorat, Especialitat Filosofia, Universitat de Barcelona, curs 2020-2021.
- ▶ Curs de formació sobre l'aplicació del protocol per a la prevenció, detecció i actuació contra les situacions d'assetjament sexual i per raó de sexe, identitat de gènere i orientació sexual i altres conductes masclistes, Institut de Desenvolupament Professional, Universitat de Barcelona, 2020.
- ▶ Institut Infància i Adolescència de Barcelona (IIAB), de l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona, Ajuntament de Barcelona.
- ▶ Taller «*Privilege Walk* adaptat: el gènere com a determinant de la salut mental». Curs *Dona, ara et toca a tu*, Parc Sanitari Sant Joan de Déu, 2021.

- ▶ Taller «*Privilege Walk* adaptat: el gènere com a determinant social de la salut mental», Universitat Catalana d'Estiu, Prada de Conflent, 2021.
- ▶ Taller «*Privilege Walk* adaptat: restricció de drets i llibertats durant la pandèmia per COVID-19», dut a terme amb alumnes de 3r d'ESO dels Instituts Martí Pol, Miquel Taradell, Bellvitge, Eduard Fontserè i l'Institut Escola Artística Oriol Martorell. Cicle «Joves, Ciència i Ètica», ISGlobal i Fundació Catalana per a la Recerca i la Innovació, 2020.

Índex

Introducció	9
1. <i>Privilege Walk</i> i pedagogia crítica	13
2. Privilegi i opressió en el context educatiu: raça, gènere i classe	19
3. El funcionament de la dinàmica <i>Privilege Walk</i> i les variants metodològiques	31
3.1. Versió clàssica (P. McIntosh): a l'aire lliure	32
3.2. Variants metodològiques	35
3.2.1. Variant del tauler o del sistema de punts	35
3.2.2. Variant de les cartes de colors	37
3.2.3. Variant de la dramatització	38
4. El problema de les capacitats	43
4.1. El capacitisme	43
4.2. El capacitisme en l'àmbit educatiu	46
4.3. Capacitats com a àrees de llibertat (Martha C. Nussbaum)	48
4.4. Condicions de l'exercici de capacitats (i): habilitats internes	52
4.5. Condicions de l'exercici de capacitats (ii): suport de l'entorn	55
4.6. La justícia interseccional i el disseny universal	56
4.7. Implicacions de la reflexió sobre les capacitats en la dinàmica <i>Privilege Walk</i>	58

5. Adaptacions temàtiques de la dinàmica <i>Privilege Walk</i> . . .	61
5.1. Adaptació: «Capacitisme»	61
5.2. Adaptació: «Restricció de drets i llibertats durant la pandèmia per COVID-19»	67
5.3. Adaptació: «El gènere com a determinant social de la salut mental»	71
6. Orientacions per al desenvolupament de la dinàmica, la discussió crítica i l'autoavaluació	79
6.1. Orientacions generals per al desenvolupament de la dinàmica	79
6.2. Orientacions per a la discussió crítica posterior a la dinàmica	82
6.3. Orientacions específiques per treballar el capacitisme	84
6.4. Orientacions de Peggy McIntosh per a persones dinamitzadores i participants (adaptació al context català)	94
6.5. Orientacions per a l'autoavaluació de la dinàmica	95
7. Materials annexos	97
7.1. Fitxes de personatge	97
7.1.1. Model de fitxa bàsica	97
7.1.2. Model de fitxa per a l'adaptació «Restricció de drets i llibertats durant la pandèmia per COVID-19»	101
7.1.3. Model de fitxa per a l'adaptació «El gènere com a determinant social de la salut mental».	103
7.2. Materials per a la discussió crítica posterior a la dinàmica	108
7.2.1. Materials fets servir en l'adaptació «Restricció de drets i llibertats durant la pandèmia per COVID-19».	108
7.2.2. Materials fets servir en l'adaptació «El gènere com a determinant social de la salut mental».	111
Conclusions	121
Bibliografia	123